

Croesawu a gwerthfawrogi:

Cynorthwyo dysgwyr anabl mewn
addysg a hyfforddiant meddygol

Pennod 5:

Pontio o ysgol feddygol i hyfforddiant Sylfaen

Cynnwys

Prif negeseuon y bennod hon	88
Tuag at raddio	88
Proses trosglwyddo gwybodaeth (TOI)	89
Neilltuo ymlaen llaw trwy broses Amgylchiadau arbennig	91
Cychwyn ar hyfforddiant sylfaen	92
Pwysigrwydd rhannu gwybodaeth	92
Hyfforddiant llai nag amser llawn	92

Mae'r bennod hon ar gyfer: Ysgolion meddygol

Prif negeseuon y bennod hon

- Dim ond myfyrwyr meddygol sy'n bodloni'r holl ganlyniadau ar gyfer graddedigion ac y bernir eu bod yn addas i wneud gwaith meddygol y dylai ysgolion meddygol eu graddio.
- Ceir dwy broses y gall dysgwyr anabl, ysgolion meddygol ac ysgolion sefydledig eu defnyddio er mwyn sicrhau bod meddygon sylfaen sy'n cyrraedd yn cael eu neilltuo i swydd briodol ar gyfer eu hyfforddiant. Y rhain yw'r broses Trosglwyddo Gwybodaeth (TOI) a'r broses neilltuo ymlaen llaw oherwydd Amgylchiadau Arbennig.
 - Mae'r broses TOI yn cyfleu gwybodaeth i'r ysgol sefydledig (trwy ffurflen TOI) er mwyn gweithredu cymorth ac addasiadau rhesymol.
 - Mae neilltuo ymlaen llaw oherwydd Amgylchiadau arbennig yn broses ar wahân er mwyn neilltuo graddedigion i leoliad penodol ar gyfer eu swydd sylfaen.
- Mae gan addysgwyr ôl-raddedig a meddygon dan hyfforddiant gyfrifoldeb ar y cyd dros sicrhau bod y wybodaeth gywir am iechyd meddyg yn hysbys.
- Gall hyfforddiant llai nag amser llawn helpu meddygon anabl. Gall addysgwyr ôl-raddedig hysbysu meddygon anabl o'r posibilrwydd o gael hyfforddiant llai nag amser llawn, a'u cyfeirio at wybodaeth ac arweiniad perthnasol.

Tuag at raddio

Dim ond myfyrwyr meddygol sy'n

- bodloni'r holl ganlyniadau ar gyfer graddedigion, AC
- y bernir eu bod yn addas i wneud gwaith

y dylai ysgolion meddygol eu graddio.

Dylid cynnal unrhyw drafodaeth ynghylch ble y gellir lleoli'r myfyriwr a'r hyn y gallent ymdopi ag ef, mor gynnar ag y bo modd, ac yn gynharach na'r flwyddyn astudio olaf ond un. Gall y drafodaeth hon fod yn gyfle i'r myfyriwr fyfyrrio am eu cynlluniau gyrfa.

Dylai unrhyw drafodaeth ynghylch addasrwydd myfyriwr i wneud gwaith fod ar wahân i sgysiau am gymorth mewn perthynas ag anabled neu gyflwr iechyd hirdymor.

Os ydych yn pryderu na all myfyriwr fodloni'r meini prawf oherwydd eu hanabledd neu gyflwr iechyd:

- Mae gennym [gyngor am fyfyrwyr nad fyddant efallai yn cyflawni ein canlyniadau ar gyfer graddedigion a gyhoeddwyd](#). Rhaid i ysgolion ystyried yn ofalus ai hon yw'r sefyllfa.
- Rhaid i ysgolion roi cyngor ynghylch dewisiadau gyrfaa amgen, gan gynnwys llwybrau er mwyn sicrhau cymhwyster (R3.16 o *Hyrwyddo rhagoriaeth*)
- Rhaid i ysgolion gynorthwyo myfyrwyr i roi sylw i unrhyw bryderon ynghylch addasrwydd i wneud gwaith sy'n gysylltiedig â'u hiechyd, er mwyn eu helpu i oresgyn y pryderon hyn a graddio. Un enghraifft yw cynnig blwyddyn ychwanegol i fyfyrwyr ar ôl iddynt gwblhau holl gydrannau ffurfiol y cwrs, er mwyn iddynt sicrhau profiad clinigol ychwanegol.
- mae'n harweiniad addasrwydd i wneud gwaith yn cynnig cyngor ynghylch [ystyried addasrwydd i wneud gwaith am resymau sy'n ymwneud ag iechyd \(tudalen 34\)](#) mewn amgylchiadau arbennig, a gellir tynnu myfyriwr na all raddio oddi ar y cwrs am resymau iechyd – [gallwch weld mwy o gyngor am y sefyllfa hon \(tudalen 71\)](#).

Mae'n arfer da bod ysgolion yn annog unrhyw fyfyrwyr a fu'n ymwneud â gweithdrefnau addasrwydd myfyrwyr i wneud gwaith (am ba reswm bynnag) yn y gorffennol, i wneud cais cynnar am gofrestrriad amodol. Diben hyn yw sicrhau y caiff eu cais ei brosesu mewn pryd yn barod er mwyn iddynt gychwyn ar y Rhaglen Sylfaen.

Mae'n arfer da hefyd i fyfyrwyr meddygol gael eu lleoliadau blwyddyn olaf yn yr ardal lle y byddant yn cychwyn eu swydd sylfaen, os yw hyn yn ymarferol bosibl.

Proses trosglwyddo gwybodaeth (TOI)

Mae'r broses Trosglwyddo Gwybodaeth (TOI) yn bodoli er mwyn cyfleu gwybodaeth i'r ysgol sefydledig i sicrhau bod cymorth ac addasiadau rhesymol yn eu lle ar gyfer meddygol sylfaen sy'n dod i mewn.

Mae hyn yn digwydd trwy ffurflen TOI, a gaiff ei llenwi gan yr ysgol feddygol a'r myfyriwr, a bydd yr ysgol sefydledig yn ei chael ychydig fisoedd cyn dechrau'r Rhaglen Sylfaen.

Mae'r arweiniad ynghylch TOI i ymgeiswyr* yn cynnwys crynodeb ac amserlen o'r broses ar dudalennau 3-4. Mae fersiwn wedi'i addasu yn ymddangos ar y dudalen nesaf.

Pan fydd myfyrwyr sy'n graddio yn llenwi eu ffurflenni TOI, dywedir wrthynt i: *'ddarparu gwybodaeth ddigonol am natur eich cyflwr neu'ch anabledd er mwyn galluogi'ch ysgol sefydledig i ddeall sut y gallai effeithio arnoch yn eich hyfforddiant clinigol neu'ch gwaith fel meddyg, gan ddeall eich anghenion cymorth'*.

Gall yr ysgolion meddygol annog eu myfyrwyr sy'n graddio i gysylltu â'r gwasanaethau iechyd galwedigaethol lle y lleolir eu swydd, neu roi eu caniatâd i'r cyflogwr hysbysu'r gwasanaethau iechyd galwedigaethol.

* Rhaglen Sylfaen y DU, arweiniad TOI i ymgeiswyr. Ar gael ar-lein trwy droi at: http://www.foundationprogramme.nhs.uk/sites/default/files/2018-10/TOI%20Guidance%202019_1.pdf

Pan na ellir gwneud trefniadau cymorth mewn swydd sy'n bodoli eisoes, gall yr ysgol sefydledig a'r deon ôl-raddedig ystyried sefydlu swydd i'r unigolyn, yn unol â chapasiti hyfforddiant, cymeradwyaeth CMC ac adnoddau.*

Fersiwn wedi'i addasu o arweiniad TOI i ymgeiswyr

BLWYDDYDYN OLAF OND UN									
Trafodaeth ragarweintol rhwng yr ysgol feddygol a chyfarwyddwyr yr ysgol sefydledig leol ar gyfer achosion lle y maent yn dymuno sicrhau y bydd gan y myfyriwr y cymorth priodol yn y gweithle.									
BLWYDDYDYN OLAF									
ERBYN MEDI	YR HYDREF	IONAWR	CHWEFOR	MAWRTH	EBRILL	MAI	MEHEFIN	GORFENNAF	AWST
Cyfarfod adolygu cynnar (ysgol feddygol ac ysgol sefydledig leol); nodi myfyriwr blwyddyn olaf, gan ystyried lleoliad neu ddarpariaeth y Rhaglen Sylfaen.	Gwahodd myfyriwr a nodwyd trwy'r cyfarfod adolygu cynnar i fynychu cyfarfod cyfrinachol i drafod lefel y manylder i'w ddarparu ar y ffurflen TOI.	Anfon arweiniad a ffurflen TOI i'r holl fyfyrwyr blwyddyn olaf sy'n gwneud cais am le ar y Rhaglen Sylfaen. Myfyriwr meddygol i geisio arweiniad gan yr ysgol feddygol ynghylch llenwi'r ffurflen.						Meddyg sylfaen a'r goruchwylydd addysgol i drafod manylion y cynnydd addysgol yn ystod y cyfarfod cychwynnol gyda'r goruchwylydd addysgol Adolygu a yw'r swydd yn briodol ac angenrheidiol	
	Gofyn am ganiatâd y myfyriwr sy'n graddio i rannu rhagor o fanylion am y cymorth a'r addasiadau rhesymol na'r hyn a gesglir yn y ffurflen TOI gyda chyfarwyddwyr yr ysgol sefydledig, er mwyn cael cyngor am swyddi priodol	Erbyn 30 Mai: Adolygu ffurflenni TOI a gaiff eu llenwi gan fyfyrwyr ac ychwanegu unrhyw wybodaeth berthnasol yn ôl yr angen. Cymeradwyo a llofnodi'r ffurflenni terfynol. Anfon y ffurflen wreiddiol i'r ysgol sefydledig a neilltuo'yd. Creu copiau o'r ffurflen, un ar gyfer y myfyriwr meddygol ac un ar gyfer cofnodion yr ysgol feddygol.							
	Ystyried cael proses drosglwyddo fwy ffurfiol o'r achos i'r ysgol sefydledig ar ôl neilltuo'r myfyriwr, os bydd y myfyriwr yn rhoi eu caniatâd i hyn.	Erbyn 14 Mehefin: Yr ysgol sefydledig i ystyried a ellir darparu unrhyw addasiadau neu gymorth ychwanegol er mwyn gwella hyfforddiant a datblygiad y meddyg sylfaen newydd. Ceisio chwilio am swydd briodol ar gyfer y meddygon sylfaen sy'n dod i mewn, gyda'r darparwr addysg lleol a'r deon ôl-raddedig.							

* Rhaglen Sylfaen y DU, Canllaw Cyfeirio y Rhaglen Sylfaen 2017. Ar gael ar-lein trwy droi at: <http://www.foundationprogramme.nhs.uk/sites/default/files/2018-07/Reference%20Guide.pdf>

Neilltuo ymlaen llaw trwy gyfrwng proses Amgylchiadau arbennig

- Gall ysgolion meddygol annog dysgwyr anabl i ystyried gwneud cais i'r Rhaglen Sylfaen trwy gyfrwng y [broses Amgylchiadau Arbennig](#). Mae hon yn broses ar wahân lle y mae modd neilltuo graddedigion i leoliad penodol ar gyfer eu swydd sylfaen.

Gall swydd mewn ardal ddaearyddol benodol helpu gyda'r gofyniad i fynychu apwyntiadau iechyd neu barhau ar raglen driniaeth, wrth iddynt aros mewn lleoliad cyfarwydd gerllaw rhwydweithiau cymorth.

Dywedodd meddygon anabl wrthym bod hyfforddi mewn amgylchedd cyfarwydd o gymorth oherwydd y gall ymgyfarwyddo ag amgylcheddau GIG newydd fod yn brofiad heriol.

Gall myfyriwr neu raddedig wneud cais am ddarpariaeth neilltuo ymlaen llaw dan bedwar maen prawf,* y mae dau ohonynt yn berthnasol i'r rhai sydd â chyflwr iechyd hirdymor neu anabled:

- Maen Prawf 3: 'Mae gan yr ymgeisydd gyflwr meddygol neu anabledd y mae mynychu darpariaeth ddilynol barhaus ar ei gyfer yn y lleoliad penodedig yn ofyniad absoliwt.'
- Maen Prawf 4: 'Enwebiad i ysgol feddygol dan drefniant neilltuo ymlaen llaw i ysgol sefydledig leol oherwydd amgylchiadau arbennig unigryw'.

Bydd ysgolion sefydledig yn adolygu'r ffurflenni cais amgylchiadau arbennig. Os bydd myfyriwr sy'n graddio neu feddyg dan hyfforddiant yn gwneud cais dan Faen Prawf 3, bydd eu cais yn cynnwys datganiad ategol gan yr unigolyn a gwybodaeth gan iechyd galwedigaethol. Os bydd myfyriwr sy'n graddio neu feddyg dan hyfforddiant yn gwneud cais dan Faen Prawf 4, bydd eu cais yn cynnwys datganiad ategol gan yr unigolyn a gwybodaeth am eu sefyllfa bresennol gan lofnodydd arall (unigolyn proffesiynol sy'n meddu ar statws cydnabyddedig er mwyn cefnogi'r cais).

* Rhaglen Sylfaen y DU. Arweiniad i ymgeiswyr. Ar gael ar-lein trwy droi at: <http://www.foundationprogramme.nhs.uk/sites/default/files/2018-12/UKFP%202019%20Applicants%27%20Handbook.pdf>

Cychwyn ar hyfforddiant sylfaen

Pwysigrwydd rhannu gwybodaeth

Mae gan addysgwyr ôl-raddedig a meddygon dan hyfforddiant gyfrifoldeb ar y cyd dros sicrhau bod y wybodaeth gywir yn hysbys am iechyd meddyg.

Gallai peidio rhannu gwybodaeth gydag addysgwyr ôl-raddedig olygu na fyddant yn gwybod bod angen cymorth ar feddyg dan hyfforddiant. Yn ogystal, gallai beri problemau i feddygon dan hyfforddiant, gan nad ydynt yn cael y cymorth y mae angen iddynt ei gael er mwyn gweithio a hyfforddi yn ddigon cynnar. Mewn rhai achosion, gall arwain at bryderon ynghylch ymddygiad meddyg, pan fo'r ymddygiad yn ymwneud â diffyg cymorth.

Hyfforddiant llai nag amser llawn

Gallai hyfforddiant llai nag amser llawn helpu meddygon anabl. Gall addysgwyr ôl-raddedig hysbysu meddygon anabl o'r posibilrwydd o hyfforddi dan drefniant llai nag amser llawn, a'u cyfeirio at wybodaeth ac arweiniad perthnasol.

Gall unrhyw feddyg dan hyfforddiant mewn swydd barhaol wneud cais am hyfforddiant llai nag amser llawn.* Gellir cyflawni hyfforddiant llai nag amser llawn mewn tair ffordd:

- mewn slot amser llawn
- trwy rannu slot
- fel meddyg ychwanegol.

50% o'r hyfforddiant amser llawn ddylai fod y ganran isaf ar gyfer meddygon mewn hyfforddiant llai nag amser llawn. Mewn amgylchiadau unigol arbennig, mae gan ddeoniaid ôl-raddedig yr hyblygrwydd i leihau'r gofyniad amser ar gyfer hyfforddiant llai nag amser llawn i lai na 50% o drefniant amser llawn. Fodd bynnag, ni ddylai meddygon dan hyfforddiant gyflawni lleoliad sy'n llai na 50% am gyfnod o dros 12 mis fel arfer. Ni ddylai unrhyw hyfforddai ymgymryd â lleoliad sy'n llai na 20% o leoliad amser llawn (gweler [Datganiad safbwynt CMC: Amodau ar gyfer hyfforddiant llai nag amser llawn](#), Tachwedd 2017).

Mae'r deon ôl-raddedig yn ystyried ac yn cymeradwyo ceisiadau am swyddi hyfforddiant llai nag amser llawn. Mae o gymorth os bydd meddygon yn dweud wrth eu deoniaeth, tîm lleol HEE neu ysgol sefydledig eu bod yn dymuno dilyn hyfforddiant dan drefniant llai nag amser llawn mor gynnar ag y bo modd.

Dim ond ar gyfer cymorth addysgol ar gyfer cais y meddyg am hyfforddiant llai nag amser llawn y mae penderfyniadau a wneir gan y deon ôl-raddedig neu gynrychiolydd enwebedig yn ymwneud â nhw.

* Gyrfaoedd BMJ, Trainees' tales of less than full time training. Ar gael ar-lein trwy droi at: <http://careers.bmj.com/careers/advice/view-article.html?id=20008522>

Bydd cyflogwyr yn gwneud penderfyniad ar wahân am yr agweddau cyflogaeth ar unrhyw gais, gan gynnwys y lleoliad arfaethedig ac unrhyw waith y tu allan i oriau cysylltiedig. Gall hysbysu cyflogwr mor gynnar ag y bo modd o fwriad meddyg i weithio llai nag amser llawn helpu. Gall y gwarcheidwad gweithio diogel ymwneud â'r broses o wneud penderfyniad am hyfforddiant llai nag amser llawn hefyd.

Adleisir y gefnogaeth ar gyfer hyfforddiant llai nag amser llawn yng *Nghanllaw Cyfeirio y Rhaglen Sylfaen 2017** (tudalennau 46–50) a'r *Canllaw Aur*† (7fed rhifyn, tudalennau 30–34).

Panel 15:

Mwy o adnoddau am hyfforddiant llai nag amser llawn

- Tudalen Gyrfaoedd Iechyd: gwybodaeth am gymhwysra, ymgeisio, cyngor ac adnoddau (<https://www.healthcareers.nhs.uk/explore-roles/doctors/career-opportunities-doctors/less-fulltime-training-doctors>)
- Tudalen BMA (mynediad i aelodau BMA): cyngor am weithio hyblyg a hyfforddiant llai nag amser llawn (<https://www.bma.org.uk/advice/career/applying-for-training/flexible-training-and-ltft>)
- Erthygl Gyrfaoedd BMJ: astudiaethau achos am feddygon sy'n gweithio llai nag amser llawn (<http://careers.bmj.com/careers/advice/view-article.html?id=20008522>)

* Rhaglen Sylfaen y DU, Canllaw Cyfeirio y Rhaglen Sylfaen 2017. Ar gael ar-lein trwy droi at: <http://www.foundationprogramme.nhs.uk/sites/default/files/2018-07/Reference%20Guide.pdf>

† COPMeD, A Reference Guide for Postgraduate Specialty Training in the UK, 7fed rhifyn.